

FOR FRIHETEN

Send videre

Hver leser avisbud for den neste

Den femte krigsjulen

står for døren. De tyske overfallsmennenes fortvilte motstann mot det uundgåelige nederlaget har gjort at vårt håp om en fri jul ikke går i oppfyllelse. Derfor må vi på hjemmefronten i år som i de fire tidligere årene nøye oss med å lage en norsk jul. Og nordmennenes innstilling til julen som en hapets høytid kan tyskerne nå mindre enn noen gang ta fra oss. For at den siste krigsjulen ikke bare skal bli en norsk, men også en god jul for flest mulige landsmenn, er det enkelt å ting vi skal legge oss på sinne. Mange har lite mat og penger å møte helgen med. De som kan må her tre støttende til. De av oss som har - eller har adgang til - landmannsprodukter eller andre viktige varer, må fordele det de kan unnvare til landsmenn som lite har. Det er en simpel plikt.

Vi kan nevne mange, men særlig bør heldigere landsmenn holde et øye med pårørende til sjöfolk, krigsfanger og andre fanger; likeens må en tenke på pårørende til de som er gått i dekning og på folk som er satt utenfor på grunn av tyskerne og nasistene. Særlig alle som har hatt konjunkturfortjeneste på grunn av krigen skal huske å være solidariske i denne siste, vanskelige tiden. Det vil bli kontrollert etterpå!

Det er en selvfølge at vi feirer helgen i verdighet og uten nervøs løsløppenhet ute eller inne. Videre at vi ikke viser sure miner om de alliertes blokade og angrep på den tyske skipsfarten gjør det snaut på julebordet. Og skulde det skje militære operasjoner i landet vårt i helgen, og som følge derav bli bragt skade på mennesker og materiell, så må vi ta det i den rette and: Det skjer for vår frigjøring.

Vi er hjemmefrontens soldater, og må ta den del av krigens byrder som faller på oss. Vi feirer en krigsjul.

Sammen med oss - om ikke på samme sted - feirer tusener og etter tusener av norske sjöfolk, soldater, flyvere, flyktinger og fanger en norsk krigsjul, alle etter sin avns. De har det verre enn oss her hjemme. En hjemlengsel som i mange tilfeller har vokset seg sterk gjennom flere år vil slå ut med en varme som vi - kanskje - kan kjenne hvis vi lar tankens gå langt nok. Tenk på den under høytiden. Tenk på de kjente og alle de ukjente. De tenker på oss. Og la oss et øyeblikk tillate oss å misunne våre landsmenn i det nordligste Norge som er blitt befrikk fra tyrraniet og kan feire en fri jul på norsk jord. Det er det beste av alt.

Fra frontens ute og hjemme

De alliertes press mot Tyskland fortsetter fra alle kanter. Trass i at høstværet har vært det ugunstigste for militære operasjoner på mange år, kan de allierte vise framgang både i øst, vest og syd. Nye tyder på at den tyske krigsmaskinen er låst fast og ikke kan utføre nødvendige forsvarsbevegelser. Vi vet alle at krigens utfall allerede er avgjort. Tyskland kjemper ikke bare med ryggen mot veggen - som i 1918 - "det tredje rike" er i virkeligheten på sine med fiende over seg. Spørsmålet er bare hvor lang tid det tar å presse volds mannen mot jorden så han aldri kan løfte våpnene mer.

I v e s t bryter de allierte seg inn i Ruhr- og Saarområdet. Både Maginot- og Siegfriedlinjen er gjennombrutt og 7 allierte armeer står på tysk jord. Opprinnelig vilde Eisenhower overraske tyskerne med et dristig stöt gjennom Nederland for å rulle opp den tyske fronten nordfra, men tyskerne klarte å slå tilbake de flyførte troppene som blev landsatt ved Arnheim første gangen.

-For Friheten-

De klarte også å bite seg fast i byene ved Kanalkysten, og hindret på den måten tilførselene til fronten. Da Eisenhower så måtte gå over til frontalangrep, foretrakk han nå som alltid å gjøre spillet sikkert. Han marsjerte opp langs fronten i hele dens lengde og trakk samtidig til seg styrker og forsyninger på nybygde sambandslinjer bak seg. Samtidig hamret han ustanselig løs på forskjellige avsnitt av fronten.

Denne fasen av krigen er nå over, og vi kan se resultatene. De allierte har initiativet og en knusende overvekt på sin side. 9 armeer er oppmarsjert så tett at de bokstavelig talt tramper hverandre på tærne, de har en overvekt i mennesker og materiell vi vanskelig kan forestille oss. Mellom 3 og 4 millioner allierte soldater står overfor ca. 3/4 million tyske soldater, og dertil kommer - som major Elliot skriver i New York Tribune - "at tyskerne må sette inn av sine strategiske reserver og pøse på med soldater for å holde motstunnen oppe mens vi bare bruker mer og mer materiell". Det gjør det ikke lettere for tyskerne at allierte bombefly etter hvert gjør landet bak dem til en ørken med ødelagte kommunikasjoner, slik at de tyske hærer og reservekadre ikke kan bli dirigert dit de trengs mest.

Eisenhowers videre planer er ikke kjent ennå. Mye tyder på at han følger Fochs eksempel fra 1918 og slår løs med hammeren avvekslende langs hele fronten, inntil muren brister på det svakeste punkt, hvor han så kaster inn hovedtyngden til et dødsstøt inn i det mer eller mindre "tomme rom" bak fronten. Vi kan regne med at offensiven vil tilta i styrke i de nærmeste dagene, og antagelig kulminerer den ikke før et gjennombrudd har funnet sted.

De tyske tap er skjebnesvangre. Allerede i var meldte tyskerne selv i radio at de hadde klart med soldater, og siden den gang har de tapt om lag 3 millioner mann på frontene. Dertil kommer tap ved senkninger og ved bombingene av hjemlandet og støttepunktene. Halvparten av de 3 mill. er tapt på østfronten, resten i vest og syd. Bare i kampene for å holde Schjeldemunningen hadde overfallsmannen et tap på om lag 80.000 mann, de alliertes tap, som de selv regner som stort, var på om lag 40.000 mann. General de Tassigny som leder de franske styrkene opplyser at siden offensiven tok til i Vogeserne har tyskerne her mistet 45.000 mann, og på hele vestfronten regner en med et tysk tap i fallne, fanger og sårte på 150.000 mann i tiden fra 8de til 30de november. Siden har de tyske tap vist en ytterligere stigende tendens.

I Italia tar de allierte etter hvert byene som stenger veien til Possetta. Trass i at Kesselrings styrker er jevnbyrdige med de alliertes nå han stadig avgi terrenget.

Den russiske offensiven har sikret de allierte to store seire: Tyskerne mister Budapest, og de mister sin siste vasallstat.

Det er allerede kaos i Ungarn. Quislingregjeringen Szalasy har søkt tilflukt ved den østerrikske grense og er uten kontroll over landet. Befolkningen strømmer fritt over grensen ut av landet; og fredstrykene går. De russiske styrkenes anfallsretning tyder på at de vil fortsette mot Wien og Syd-Tyskland. Fra Budapest til Wien er avstanden bare 200 km., og terrenget nettopp det som de russiske panserdivisjonene kjenner best. De tyske styrkene som nøysommelig trekker seg tilbake fra Hellas og nå står et sted i Herzegovina vil kanskje aldri nå hjem, når tyskerne nå må gi opp Ungarn. Dertil kommer at Tito og marskalk Malinovski har opprettet kontakt i Jugoslavia, og videre at Tito og den jugoslaviske statsminister Bateck har inngitt avtale om en samlingsregjering, for sammen å sette en bom for tyskernes retrett.

På østfronten venter tyskerne storangrep, og de har allerede plassert halvparten av sine divisjoner (1/3 står i vest og syd, og resten er fordelt på franske kystbyer, de greske øyer og Norge). Etter pålitelige meldinger skulle russerne nå mellom 1 1/2 og 2 millioner mann stående i

Polen. Livlig russisk patruljevirkosomhet pågår over hele fronten, og det er mulig at Budapest eller Kölns fall vil gi signalet til den siste russiske offensiven - offensiven som for alltid kaster de preussiske jernkerne ut av deres reder.

Japaneerne har tapt 81.500 mann siden amerikanerne gikk i land på Leyte, melder Washington.

Den tyske flåte har i det siste år tapt 470 ubåter, opplyser den svenske sjøfartskalender.

På hjemmefronten fortsetter sabotasjekrigen. I Oslo hører sprengninger til dagens (og kanskje særlig nattens) orden. Av samme grunn er det i Bergen blitt innført portforbud fra kvell til morgen. Allikevel blev forleden den store transformatorstasjonen som gir kraft til Bergens Mek. Verksted sprengt i luften. På Dovrebanen sprengtes en Dovregubber i en tunell ved Drivstua i desember, på Rørosbanen gikk samtidig et "ras" syd for Røros.

Kampen mot quislingene går framleis i vår favør.

I Oslo er Faste Svendsen Moe skutt, han gjorde i sin tid underlag i en bank i Vesterålen, og var nå stor nasist og kemner i Oslo. Her er videre angiveren Sverre Thorhus avlivet. Trondheimsangiveren Ivar Grande er skutt i Salsund, hvor også lederen for "forvaltningskontoret for beslaglagt eiendom" - "gassverksdirektør" - G. Eker er blitt skutt. I Namsos er en nasistisk provokasjonsorganisasjon blitt avslørt.

Fritt åndsliv.

Nordahl Griegs krigsdikt er utkommet samlet i London. Etter krigen vil et filmmanuskript om okkupasjonen av Norge bli innspilt. Johan Borgens enakter fra Norge "Ingen star alone" har nettop hatt premiere i Stockholm. I Göteborg har Fri Norsk Scene oppført Arnulf Øverlands "Venner". 30 - 40 norske kunstnere vil underholde ved de norske foreleggninger og sykehus i Sverige i julehelgen. "1.000 norske skip" heter en bok som Lise Lindbæk har skrevet om den norske handelsflåten. En alliert propagandefilm hvor bl. a. norske skip og sjøfolk medvirker er blitt innspilt. I det fri Nord-Norge holder Olav Rytter foredrag på russisk for russiske soldater og offiserer.

Den greske konflikt har vakt sorg blandt alle venner av demokratiet. Den greske motstand mot italienerne og tyskerne under krigen var av høyeste klasse både til lands og til vanns, men kjenner vi forhistorien, forstår vi lettere den nå pågående opstanden. I Hellas har gjennom menneskealdre forskjellige diktaturer avløst hverandre og gjort parlamentarismen til en illusjon. I 1935 kom Georg II. tilbake til landet, i 1936 opprettet den dyktige og rimelige general Metaxas militærdiktatur. Det greske demokrati fikk ingen anledning til å delta i landets styre, og nådde ikke politisk modenhed. Da tyskerne og italienerne besatte landet ribbet de det for levnettsmidler, og gjennom en enorm seditstrykking skapte de en inflasjon som bragte prisene til fantastiske høyder; da de trakk seg tilbake ødela de alle opplag og kommunikasjonsmidler. Resultatet ble hungersnød.

Allerede tidlig under okkupasjonen begynte stridigheter mellom de forskjellige motstandsbewegelser, som var dyktige partisantropper, men ikke kunne underordne seg under felles ledelse. En bevegelse var Ean ("den nasjonale frihets bevarere"), som gjennomgående bestod av kommunister. En fløy av denne bevegelsen var Elas, som bestod av partisankrigere fra fjellene i Makedonia og Trakia. I mars 1944 bröt det ut voldsomme stridigheter mellom republikanere og rojalister i de regulære, greske styrker i Kairo. På et møte i Libanon i april ble representanter fra alle grupper ute og hjemme enige om en sømlingsregjering med Papandreu som statsminister. I regjeringen fikk Ean stor innflytelse. Dessuten ble alle partier enige om at nye valg etter frigjøringen skulle avgjøre kongedømmets skjebne, foreløbig skulle alle krefter samarbeide under britisk overkommando. Etter frigjøringen skulle alle bevegelser nedlegge våpnene.

4.

-For Friheten-

Tyskerne trakk seg tilbake "frivillig" og etterlot seg et mishandlet land, og partisanene sto tilbake uten å ha fått avløp for sin krigslyst. Da de regulære tropper kom hjem fra Italia-felttoget, nektet Elas-gruppen å la seg avvepne - antagelig av frykt for et nytt militærregime. Det ble da opprettet en væpnet brigade, vesentlig av Elas-folk, ved siden av hæren. Men Elas gikk videre og krevde at de regulære styrker skulle avvepnes. Da kravet ikke ble innvilget gikk de til generalstreik 3. nov. På grunn av at tyskerne ikke stilte til kamp i Hellas har den engelske kommandant, general Scobie, bare små styrker i landet, men etter at generalstreiken utviklet seg til åpen kamp, strømmer forsterkninger til; og det er et spørsmål om tid når Elas-folkene blir stoppet. Bam-bevegelsen antas å representere ca. 20 % av befolkningen. Elas-styrkene anslås til 75.000 mann, hvorav 25.000 i Athen. Statsminister Churchill opplyste i Underhuset at gjenværende tyskere kjemper mellom Elas-styrkene, og Eden har tilføyet at også bulgarere deltar. Det er tydelig at den slagne fiende har all interesse av å hisse til anarki i de befrieede land, men England er fast bestemt på opprettholde orden i landet. Churchill hevder at valgen i Hellas skal foregå med stemmesedler - ikke med våpen. U.S.A. og Sovjet blir på for-hand underrettet om alle engelske tiltak i konflikten, og har gitt England frie hender til å handle på demokratienes vegne.

Det polske problem er igjen aktuelt. Den polske regjering i London melder at den avventer nye forslag fra hjemmestyrkene til Moskva. Imidlertid uttaler Churchill i Underhuset 12. ds. at problemet er lenger fra sin løsning en noen gang før. Han henstiller inntrengende til den polske London-regjering at den går med på Curzon-linjen som grense mot Sovjet - som erved vil få Lvov-området og de østligste grensdistrikter. Til gjengjeld vil U.S.A., England og Russland ikke gå i veien for at Ost-Preussen med Königsberg og Danzig innlemmes i Polen. I så fall vil tyskerne ha bli flyttet "hjem til riket". Eden og Churchill anbefaler at polakkene går med på et slikt makeskifte for den russiske offensiven på nveret velter inn over nye, polske områder. I motsatt fall vil antagelig "Folkekomiteen" i Lublin få øket myndighet i samarbeide med Sovjet. En tysk spion, Bernd von Gossler, er blitt avslørt i Stockholm av Sonja Wigert og måtte flykte fra Sverige.

Den tyske skipsfarten

skal stoppes! Ingen norske sjøfolk må gå utenriks for tyskerne. I innen-skjærs fart må en hver nordmann gå fraborde når han ser at farten skjer hovedsakelig til tyskerens fordel.

De norske politistyrkene anslås til 11.000 mann i 19 leire. Guttene får militærutdannelse av norske offiserer med svenske våpen. Nylig holdt de full feltmessig manöver i Dalarna. Den svenske riksdag har bevilget 100 mill. kr. i kreditt til Norge, bl. a. til politistyrkene. En avdeling er reist til det frie Nord-Norge. Jørgen Juve er den første allierte korrespondent der.

Sykepleiersker!

La dere ikke utskrive til tjeneste ved de tyske lasaretter, selv om det skjer under påskudd av at dere skal pleie evakuerte. Nekt - en nødvendig, gå i dekning!

Det nye året

vil bringe oss friheten, kanskje før vi aner det. En hver nå forberede seg på enig, nasjonal innsats, både under frigjøringen og i tiden etterpå. Like selvfølgelig som vi har motstått tyskerne, skal vi tre inn som fri borgere i en fri stat igjen. Vi har hjemmefrontens ledelse, som er underlagt regjeringen, som står til H.M. Kongens rådighet. Han berger for at alt vil skje konstitusjonelt og etter grunnloven. Linjen opad er klar. Vår plikt er også klar. Hver og en av oss skal yte hva han kan for frihetens sak. Dermed venter det oss et godt og fritt nytt år!